

**Szakmai beszámoló a Nemzeti Kulturális Alap
Közgyűjtemények Kollégiuma 204122/00540 számú, a „Budapest Főváros Levéltárában
őrzött történelmi emlékek digitalizálására és a Hungaricana közgyűjteményi portálon
történő online közzétételéről” című pályázatának megvalósításáról**

Jelen pályázat keretében Budapest Főváros Levéltára a már így is jelentős digitális on-line elérhető tartalmait bővítette újabb, közérdeklődésre számot tartó digitális állományokkal. A pályázat keretében **61.500 új rekordot hoztunk létre és 345 ezer oldalnyi** dokumentumot digitalizáltunk és tettünk közzé a Hungaricana-án.

A felvételezés egységesen Budapest Főváros Levéltára állományvédelmi műhelyében készült, az adatbázisok rekordjainak felvétele megbízási szerződések útján valósult meg.

1. „Budapest időgép” létrehozása

A pályázat keretében Budapest Főváros Levéltára az Arcanum Adatbázis Kft.-vel való együttműködésben fejlesztette ki a **Budapest Időgép** alkalmazást, <https://hungaricana.hu/hu/budapest-idogep/>, amelynek lényege, hogy a portálon közzétett több millió oldalnyi digitalizált forrásanyag, amely a város lakóira és épületeire nézve pontosan helyhez és időhöz köthető adatok tömegét nyújtja, a történelmi térképeken barangolva, könnyen, gyorsan elérhető legyen. Az Időgép segítségével elérhetővé váltak a 2015 őszén egy Kossuth Lajos téri lakás falai mögül előkerült 1944. évi lakás adatszolgáltatási ívek, a 19. század végén és a 20. század elején vezetett telekkönyvi betétek (a tulajdoni lapok elődeit), végül a korabeli épülettervek fényképeken vagy képeslapokon. Másrészt elkészült Budapest vektorizált térképe négy időmetszetre (1837, 1872, 1908, 1937) az elérhető legrészletesebb történelmi térképek alapján és a térképen szereplő topográfiai nevek teljes adatbázisa, melyek lehetővé teszik a történelmi helynevek szerinti keresést az összes feldolgozott térképen.

2. Telekkönyvi betétek adatbázis bővítése

A pályázat keretében a Hungaricana portálon elérhető telekkönyvi betétek digitális másolatait bővítettük 132.413 képfájllal, a pesti telekkönyvi betétek állagából (HU_BFI_XV.37.c) a 8501-15.000 sz. betétekkel, továbbá az adatbázist tettük teljessé 7277 rekord felvételével.

Kb. 920 telek esetében a következő munkát kellett elvégezni: azon betétek esetén, amelyeket még a betétsorozat lezárása előtt megszüntettek (pl. mert az ingatlant egy másikkal egyesítették, vagy közterület lett), az új helyrajzi szám a betétekből nem állapítható meg. Esetenként kellett tisztázni, hogy az új telek milyen mai helyrajzi számnak felel meg, annak érdekében, hogy ezek koordinátáit is meg lehessen adni és a térképhez kapcsolva közzétenni.

Az adatbázis a következő linken érhető el:

<https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/telekkonyvi-betek-adatbazisa/>

<https://hungaricana.hu/hu/budapest-idogep/>

3. Pest-budai tanácsülési jegyzőkönyvek adatbázis bővítése

A pályázat keretében a Buda város tanácsa 1687–1831, valamint Pest város tanácsa 1688–1838 között tartott tanácsüléseinek zömében német, kisebb részben pedig latin nyelven írott digitalizált jegyzőkönyvei egészültek ki Pest város 1839–1848. évi tanácsülési jegyzőkönyvei (HU_BFL_IV.1202.a) újabb 120 kötetének (255–374.) adataival és a digitalizált anyagával. Ez 78.618 felvétel és kb. 2140 rekord közzétételét jelentette. Az egyes ülések adatainak és a hozzájuk tartozó kötetbeli oldalaknak a megállapítása megfelelő nyelvi és paleográfiai felkészültséget igényelt.

A publikálás helye:

Hungaricana – Levéltári iratgyűjtemény <https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/budapest-fovaros-leveltara-buda-es-pest-tanacsulesi-jegyzokonyvei/>

4. FOGOLYTÖRZSKÖNYVI ADATBÁZIS BŐVÍTÉSE. BUDAPESTI KIRÁLYI ORSZÁGOS GYŰJTŐFOGHÁZ FOGOLYTÖRZSKÖNYVEI (1896–1916)

Jelen pályázat megvalósítása során a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház iratai között őrzött, 1896 és 1950 között felvett fogolytörzskönyvek (Jelzet: HU_BFL_VII.101.e) 1896 és 1916 között felvett köteteinek feldolgozását, adatbázisban való rögzítését és digitalizálás utáni internetes, a Hungaricanán történő, közzétételét végeztük el. Ez összesen 20.600 rekord és ugyanennyi digitális felvétel elkészítését és közzétételét jelentette.

Előzmények

Budapest Főváros Levéltárában (BFL) 2012–2014 között, részben NKA-pályázatok, részben munkatervi feladat keretében a budapesti büntető bíróságokhoz kapcsolódó fogházakban 1872–1923 között felfektetett fogolytörzskönyvek alapadatai kerültek rögzítésre. Ezzel párhuzamosan történt ugyanezen fogolytörzskönyvek digitalizálása és – a rögzített metaadatokhoz kapcsolva – internetes közzététele. 2014–2016 között, jórészt szintén az NKA pénzügyi támogatásával, az 1896-ban felállított büntetés-végrehajtási intézet, a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház fegyenc- és rabtörzskönyvei is fel lettek dolgozva.

Az adatbázisban a következő mezők szerepelnek:

Fond/állag megnevezése

Kötetazonosító (a törzskönyvi kötet megnevezése)

Sorozat („rab”)

Ügýtípus (a törzskönyv típusa)

Év (a bejogadás évszáma)

Ügyszám (törzskönyvi szám)

Bűncselekmény (a letartóztatás vagy az elítélés jogcíme)

Név

Leánykori név

Születés helye (helyiség, és kisebb helységenként tartomány/megye megadása)

Születés dátuma

Életkor (ha a születési dátum nem ismert)

Anyja neve

Utolsó lakcím

Anyanyelv

Vallás

Családi állapot

Foglalkozás

Technikai paraméterek

Digitalizálás során használt felbontás: 300 dpi

A digitalizálás során használt színmélység: true color

A digitalizált állományok formátuma (tömörítettsége): jpeg 80%

A foglytörzskönyvek és nyilvántartások az alábbi linken érhetők el:

<https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/budapest-fovaros-leveltara-fogolytorzskonyvek-es-nyilvantartasok/>

A pályázat során publikált iratanyag közvetlen elérése:

<https://archives.hungaricana.hu/hu/lear/search/results/?list=cyJxdWVyeSI6ICJMRVZKPShodSBiZmwgLSBWaWkuMTAxLmUgLSBmb2dvdHkqKSJ9>

Budapest Főváros Levéltára honlapjáról az alábbi linken érhető el:

<http://bfl.archivportal.hu/adatbazisok/fogolnyilvantartasok>

A most rögzített foglytörzskönyvi adatbázisa a személyes adatok védelme miatt interneten csak részben (1897 után született fogvatartottak tekintetében), a BFL kutatótermében viszont a levéltári törvény adatvédelmi előírásainak betartása mellett teljes körűen az alábbi linken érhető el:

<https://bfl.hungaricana.hu/hu/lear/search/results/?list=eyJxdWVyeSI6ICJMRVZKPShodSBiZmwgLSBWSUkuMTAxLmUgLSBmb2dvdHkqKSJ9>

5. KÖZJEGYZŐI ADATBÁZIS BŐVÍTÉSE. GÁSZNER BÉLA KÖZJEGYZŐ DIGITALIZÁLT IRATAINAK KÖZZÉTÉTELÉRE. (1875–1919) – HU_BFL_VII.173

Gászner Béla kir. közjegyző okiratainak (Jelzet: HU_BFL_VII.173) 1875-től az 1889-ig terjedő része volt elérhető interneten. Jelen pályázat eredményeként a mintegy 22 000 okiratról készített kb. 113 ezer felvétellel és kb. 29 ezer rekorddal Gászner Béla kir. közjegyzői iratsorozata teljes egészében, az 1875-től 1919-ig terjedő teljes intervallumban elérhető az interneten. Gászner Béla anyagával együtt már 12 közjegyző teljes iratsorozata kutatható a világhálón.

Előzmények

Budapest Főváros Levéltárában (BFL) már több mint egy évtizede folyik a magánközjegyzői iratok adatbázisba szervezése. A Hungarianan-án közzétett adatbázis magán- és állami közjegyzők okirati sorozatait dolgozza fel. Ebben jelenleg csak budapesti közjegyzők okiratai találhatóak, a

közjegyzői intézmény felállításától (1875-től) 1918-ig terjedően majdnem teljesen, néhány közjegyző esetében akár 1945 utáni időszakig. A rekordokban az adott ügyhöz kapcsolódó aktor, vagy az ügyletet kötő ügyfelek adatai szerepelnek. Az okiratok jelentős részének digitalizált képe is elérhető, illetőleg a jövőben elérhető lesz. Az adatbázis gyarapodása a budapesti közjegyzők vonatkozásában folyamatos.

A közjegyzői okiratok forrásértéke

Az okiratokban annak idején a legkülönbözőbb magánjogi ügyleteket rögzíthették: így többek között a fontosabbakat kiemelve – adásvételt, ajándékozást, vagyonátruházást, öröklést, házassági szerződést, örökbefogadást, végrendeletet. Amíg nem állt rendelkezésre adatbázis, illetve a digitális felvételek, ezen iratsorozatok alig kutatták. Az adatbázisnak köszönhetően a kutatási esetek ugrásszerűen növekedtek, a magánközjegyzői iratanyag mára már a történelmi és családfa kutatói érdeklődés központjába került. Emellett a társadalomtörténészek számára is olyan adatokat szolgáltatnak a közjegyzői iratok, amelyek egyes társadalmi jelenségek tömeges statisztikai vizsgálatát is lehetővé teszik, ezzel új irányokat szabva kutatásaiknak.

Technikai paraméterek

Digitalizálás során használt felbontás: 300 dpi

A digitalizálás során használt színmélység: true color

A digitalizált állományok formátuma (tömörítettsége): jpeg 80%

A közjegyzői okiratok a következő linken érhetők el:

<https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/budapest-fovaros-leveltara-kozjegyzoi-iratok/>

Gászner Béla közjegyzői iratai közvetlen elérése a Hungaricanan:

<https://archives.hungaricana.hu/hu/lear/search/results/?list=eyJxdWVyeSI6ICJHXHUwMGUxc3puZXNlQkx1MDBlOWxhIn0>

Budapest Főváros Levéltára honlapjáról az alábbi linken érhetők el a közjegyzői iratok:

<http://bparchiv.hu/adatbazisok/kozjegyzoi-okiratok>

A pályázati beszámoló a következő linkeken érhető el:

<https://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>

<http://bparchiv.hu/statikus/palyazati-beszamolok>

Budapest, 2018. február 13.

Fazekasné Toma Katalin